

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 296 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a 2 stipendii de câte 1000 coroane din Fundațiunea „Trandafir“ se publică concurs până în 13/26 August 1910.

După dispozițiile testamentare la aceste stipendii pot concura tineri români greco-orientali din tot cuprinsul metropoliei noastre, cari au obținut calcul eminent în școlile medii, și cercetează sau voesc a continua studiul la oarecare universitate sau altă școală superioară.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu estras de botez, pe care să fie introdus certificatul oficiului parohial competent, că respectivul și de prezent aparține bisericii ortodoxe române, atestat de paupertate și testimoniu școlastic de pe anul trecut, apoi a se adresa consistorului metropolitan ortodox român în Sibiu.

Sibiu, 19 Iuliu (1 August) 1910.

Consistorul metropolitan.

Inclinarea spre pace.

De Eugen Brote.

Este anticipat când astăzi se vorbește și se scrie de „negocieri de pace“ între guvern și reprezentanții românilor. Conversațiunile ce le-a avut unul sau altul dintre fruntașii românilor cu primul ministru contele Khuen despre cestiunea națională din Ungaria, nu puteau să privească condițiile de pace, ci numai alte cestiuni prealabile. Căci înainte de a negocia pacea, trebuie răspuns la întrebarea: dacă și există la poporul român inclinare pentru o înțelegere? Întrebarea, deși cu caracter prealabil, este foarte importantă, ba hotărâtoare chiar pentru problema întregă națională. Dacă s'ar constata că lipsește această inclinare, ce înțeles ar mai avea orice pas mai departe în această direcțiune? Cestiunea este definitiv rezolvită și guvernul este în drept să declare, că nici n'a ajuns să negocieze o înțelegere cu românii, la cari lipsește chiar și buna voință de a intra în asemeni negocieri.

Dar se mai îndoiește cineva de bună voința românilor? N'a fost ea afirmată la toate ocaziunile de toți cei chemați, de mari și mici, de tineri și bătrâni, de moderați și radicali? Afirmatiunea simplă, numai cu cuvântul, oricât de generală ar fi ea, nu este însă suficientă pentru politica practică, fiindcă nimeni nu poate face ceva cu ea. Dacă e să aibă peste tot o valoare, trebuie să fie urmată și de fapte. Acela care afirmă cu cuvântul, că poporul român are buna voință pentru încheierea unei păci trainice cu poporul maghiar, trebuie totodată să aibă și curagiul a primi întreg odiul asupra sa, care este împreunat cu o apropiere în toată sinceritatea de guvern. Este preste puțință ca buna voință să se manifeste și să fie dovedită într'alt mod.

Se cere dar o jertfă personală dela acela, care vrea să dea cuve-

nița greutate afirmațiunei cu cuvântul. El se expune pe sine, își pune în cumpănă fără teamă întreg trecutul și viitorul, renunță la toate aplausele măgulitoare și trecătoare, pentruca cuvântul său să cântărească ceva. Toată lumea nepreocupată vede în el întruparea voinței poporului de a curma războiul și a face pace, dacă va fi cu puțință. Cine se teme de un gazetar cu peana ascuțită și cu puțință pricepere politică, sau plânge după „gloria“, care ar putea să o peardă în momentul când se apropie de guvern, acela preste tot nu vrea decât ca persoana sa să fie preamărită și măgulită. Celce nu se știe ridica preste slăbiciunile omeneshti și egoiste, nu este în stare să aducă o jertfă personală. Acesta, lipsit de abnegațiunea de sine, nici nu este chemat și apt a promova binele public.

Ținând samă de organizațiunea politică a românilor nu mai începe nici o îndoială că comitetul, care stă în fruntea acestei organizațiuni, este înaintea tuturor chemat să a firme cu cuvântul și cu fapta voința poporului. Față cu guvernul acest comitet are o pozițiune dificilă. Programul național dela 1881, credeul politic al comitetului, cuprinde, precum se știe, și puncte, cari privesc forma de stat. El pretinde desfacearea uniunii cu Transilvania, și față cu dualismul monarhiei își face reservele sale. Stând pe acest program nemodificat, comitetul nu se poate apropia de guvern, fiindcă este absurd a cere în împrejurările actuale dela maghiari ca înțelegerea să se facă pe baza programului dela 1881, sau a pretinde dela guvern ca să negocieze asupra desfacerii statului. Este evident, că comitetul pentru a se putea apropia de guvern și pentru a da greutatea convenită afirmațiunei despre buna voință a românilor pentru o înțelegere, este silit să aducă o jertfă. El trebuia să iee față cu guvernul angajamentul, că va supune unei revisiuni programul național dela 1881 și va stărui pe lângă partid să renunțe la autonomia Transilvaniei și să se declare în mod hotărât pentru forma dualistică a monarhiei. Nu era tocmai greu de luat acest angajament, după ce se știe, că o mare parte din partid dorește o revizuire a programului în acest înțeles.

Membrii comitetului au simțit și ei necesitatea acestei jertfe, și aceia dintre ei, cari au venit în atingere cu contele Khuen, n'au stat nici un moment pe gânduri să-i tacă declarațiuni în acest înțeles, adecă să-l asigure, că nici ei nu țin la autonomia Transilvaniei, și că în realitate punctul acesta al programului poate fi considerat ca șters. Aceste asigurări „amabile“, precum le calificase contele Khuen, au rămas însă între cei patru păreți ai cabinetului ministerial.

Când a fost vorba să susțină și în public aceea ce au afirmat înaintea ministrului, curagiul i-au părăsit. Se temeau poate, că și-ar dobândi și ei ca alții titlul de „trădători“? Sau nici n'au avut în serios

nici odată gândul a aduce peste tot o jertfă? Fie una, fie alta, rezultatul rămâne același: comitetul partidului a dat o dovadă neîndoită, că încât reprezintă el poporul român, acesta n'ar avea buna voință pentru pace, și o înțelegere cu maghiarii este peste puțință. Ea este peste puțință, fiindcă românii, după interpretarea comitetului, n'ar voi să stee de vorbă decât pe bazele programului național dela 1881. Ei n'ar voi pacea decât atunci, când li s'ar da garanții că se va reconstitui Marea Principat al Transilvaniei și s'ar deschide dieta transilvană românească. Și când s'ar găsi cineva, care li-ar face într'adevăr aceste concesii, și-ar aduce atunci aminte că poporul român ar fi despicat în două, și jumătate din el ar rămânea de din afară de hotarele Marelui Principat reînființat, și că ar trebui formulate nouă pretensiuni în favorul românilor ungureni, cari pretensiuni ar putea fi cât de mari, căci dacă avem Transilvania în buzunar, avem și toată Ungaria. Cine se leagănă astăzi în asemenea dulci visuri politice, acela nu mai trăește pe pământ, ci în sfere foarte înalte, la cari mintea noastră nu se poate înălța.

Părerea, că poporul român are dispoziție pentru pace, este cu toate acestea generală. Dacă se admite ca reală această părere generală, atunci comitetul nu reprezintă decât vederile unui cerc restrâns al societății românești, și aceste vederi sunt contrarii celor ale poporului. Am fi deci în fața unei situațiuni, care a mai existat și altă dată la români. Comitetul nu mai este astăzi în concordanță cu totalitatea românilor, pe care ar fi chemat să o reprezente politicește. Căci una din două: Sau există inclinare pentru pace, sau nu există. Dacă nu există, trebuie dovedit aceasta, așa ca să nu mai fie nici o îndoială pentru nimeni. Comitetul partidului național dispune de suficiente mijloace pentru a face să reese voința poporului în această privință. Guvernul trebuie silit să înceteze cu acțiunea sa zadarnică și nici un român adevărat n'are să urce scările ministrului, nici prin față, nici prin dos; se înțelege de sine, că membrii comitetului cu atât mai puțin ar avea ce căuta prin ministerii. Am ști și noi românii, ar ști și guvernul, ar ști și maghiarii, ar ști în sfârșit toată lumea, că poporul român preferă să fie strivit, decât să intre în negocieri de pace cu adversarii maghiari. Aceasta ar fi o situațiune limpede și înțeleasă de toți.

Dacă însă există într'adevăr dispoziție pentru pace, ea trebuie manifestată cu aceeași hotărâre și bărbăție, să nu mai rămână nici o umbră, nici o îndoială pentru nimeni. Să se știe urbi et orbi, că poporul român vrea în toată sinceritatea această pace și e gata să aducă și jertfe pentru obținerea ei. Iarăși comitetul partidului național este chemat a produce în privința aceasta deplină claritate. El este

chemat să facă aceasta nu numai în virtutea încrederii cu care este investit de partizani, ci și ca o corporațiune politică, care marchează stânga extremă a românilor. El este dator să o facă, fiindcă se tractează de o chestiune vitală, atât pentru stat, cât și pentru români. În fața acestei chestiuni este peste puțință a păstra două fețe, una dulce, alta încruntată; una pentru unii, alta pentru alții. Este peste puțință ca să afirm, că există buna voință pentru o înțelegere și în conformitate să cauți a te pune bine cu guvernul; și în același timp să prezenți pe aceia, cari sprijinesc cu fapta afirmațiunea ta, ca „trădători“; să te declari ca opoziționist înflăcărat, și în același timp să sprijinești pe sub mână alegerea unui deputat guvernamental; să te plângi în contra terorismului electoral ne mai pomenit, și în același timp să te prezenți în fața lumii cu un club de deputați naționaliști, din cari trei părți din cinci sunt aleși cu aclamațiune, adecă fără ca guvernul să fie susținut contracandidări.

Dacă deslegarea problemei naționale în Ungaria este pusă la ordinea zilei, și dacă există buna voință a poporului român pentru o înțelegere, este datorința fiecărui român, nu numai a comitetului, a contribui după puțință ca să se producă în jurul problemei atmosfera priincioasă pentru deslegarea ei norocoasă. Nhotărârea comitetului partidului național, terorismul presei sale, atacurile vehemente și nechibzuite contra unor fruntași, cari într'un lung șir de ani au determinat prin virtuțile și destoinicia lor politica românească și și-au asigurat un loc de frunte în istoria mișcărilor noastre naționale — toate acestea nimic nu contribuie a creia cea atmosferă politică, în care românii ar fi chemați să resolve pe cale pacinică cea mai mare problemă. Și așa numărul bărbaților nostri politici este destul de redus. Vrem să mai „omorâm“ și din acești pușini câți îi avem, și încă pe unii din cei mai buni? Este foarte greu de înțeles această tactică condamnabilă, fiindcă de o parte articole de ziar n'au puterea a „omor“ bărbați politici, de altă parte intențiunile de „omor“ servesc numai cauza adversarilor. Situațiunea internă a românilor, care și așa nu este netedă, se tulbură și mai mult prin asemeni expectorațiuni bolnăvicioase de naționalism fals. Nici un român adevărat nu poate să urmărească scopul acesta. Din contră, tendința tuturor trebuie să fie, ca situațiunea să se limpezească pe deplin, și anume în direcțiunea desemnată prin voința poporului. Din dispozițiunile împăciuitoare ale poporului trebuie scurse toate consecvențele și, strângând laolaltă toate forțele naționale de cari dispun românii, să se pregătească în concordanță frățească cea lucrare mare și grea, care este menită a da tuturor pacea și statului țării.

Inspectorii școlari.

— Un răspuns. —

Chestia inspectorii școlarelor de un timp încoace tot mai intensiv agită opinia publică. Organele de publicitate rând pe rând iau poziție în afacerea — trebuie să recunoaștem — destul de importantă. Directivele ce se dau sunt și ele când mai oacheșe, când mai bune, dupăcum e priceperea și dispoziția celui ce ține să informeze publicul mare pe calea gazetelor.

Cei cari ducem povara grea a inspectorii școlarelor, se înțelege, luăm plăcut act de interesul ce ni se poartă. Nădăjdăm ușurare în sarcina ce ne apasă. Ne-am bucura deplin, dacă glasurile din presă ar păstra toate tonul potrivit, emițând numai păreri și idei discutabile — ce nu ating persoanele. Din nefericire — cu puține excepții — ideile lansate schioapătă cam rău.

Cas analog, din punctul ultim de vedere, se poate considera corespondența cu titlul „Din tractul Alba-Iulia”, apărută în „Tel. Rom.” nr. 67 a. c. sub înscălitura „Un învățător”. Anonimul învățător vrea să facă raport despre școlarele din acel tract. Foarte bine. Cu toții dorim a cunoaște starea școlarelor noastre de pretutindeni.

Ce spune corespondentul? — Zice că o școlară confesională stăm rău. Învățătorii nu prea au tână hotărâtă în instrucție, apucă pe cărări greșite, șovăiesc, și truda cea mai mare și-o cheltuesc „pentru scopuri fără de nici un rost”. . . . Într-o discuție învățătorii: ce tână urmăresc? răspund: „că trebuie să satisfac dorința preșinului lor (?) vecinic neimpăcat și nemulțumit”.

Până aci nimic nou. Relele accentuate, și încă altele multe, și noi actualii „inspectori” și „directori”, ori cum ne-am mai numi, le vedem, și ținem și noi la părerea dlui „Un învățător”, că într-adevăr este greu a slugi la doi domni. De aci încolo însă ni se desface cărările.

Departa de la mine gândul a mă face avocatul învățătorimii apostrofate prin pomenitul corespondent; pentru mine totuși e clar, că o școlară mai mulți învățători nu din rea voință și nu pentru a căuta „să mulțamească numai pe dușmanul școlarelor” comit greșeli în instrucție, ci greșelile le comit din lipsa de orientare deplină în sistem.

Legea apponyană a produs în organizația școlarelor atâtea învâlmășeală, încât mare cap trebuie să aibă cel ce poate marca linia: unde se sfârșește dreptul de a se amesteca al inspectorului regesc, și unde se începe autonomia școlarelor confesionale? Sărmanii dascăli în fața acestei stări de lucruri s'au trezit ca pășerica prinsă în ghiară de uliu. Nu știu bieții: ce și cum va întreba? Unde se va îndestuli? . . . Simt numai, că de la un cuvânt al lui le atârână soarta. Cât de mare este caozul, se vede și din faptul, că planul de învățământ al școlarelor noastre nici până azi nu e terminat. Ce să zic apoi de lipsa manualelor potrivite și adaptate sistemului? . . . Învățătorul nostru nu are nici o bază sigură, de unde să se apere în fața dlui inspector.

Specialistul deci — ca și dlul „Un învățător” — când ia foarfecele de îndreptare în mână și vrea să reteze abuzurile,

datorință are nu numai a reteza mereu, ci și a arăta cum adeoă să se cultive pomul, ca să aducă bune roade.

Așteptăm dela dl critic să ne arete — fie și pe scurt — cum au să fie delaturate pedecile ce ni se pun în cale?

În loc de asta ce se întâmplă? Urmează un șir de vorbe nerumegate. Citez: „Pentruca să mai rămână afacerea inspectorii numai în mâinile directorilor locali și a domnilor protopopi, cum a fost până acum, înseamnă a tăia artera principală a școlarelor confesionale”.

Inteligența satelor însă o formează preoții, ei sunt cele dintâi și cele mai pricepute persoane în parohie. Ei și cu protopopii au lucrat și lucră mai intensiv la susținerea și asigurarea școlarelor confesionale, neglijând poate alte terene bisericești importante. Și totuși ei — și nu alții — aduc moartea școlarelor, totuși despre ei și nu despre alții susține autorul corespondenței, că a-i tolera în fruntea școlarelor „înseamnă a tăia artera principală a școlarelor confesionale”.

Aici îmi vine să zic cu adevărat: biata hârtie multe poate răbda!

Care este — după dl corespondent, — păcatul preoților, al protopopilor? Păcatul este, că ei nu sunt „persoane de specialitate” în treburile școlare.

Așa să fie? Dnul corespondent așa vede lucrurile, dar ceice judecă obiectiv le cunosc o totul altfel.

În timpul mai nou, cum se știe, în seminar se primesc de o parte numai tineri maturi, iar de altă parte studiile pedagogice (mai esențiale) se propun și candidaților de preoție. Praxă în ale școlarelor preoțime face alături cu învățătorii. Mulți teologi mai înainte de a fi preoți au funcționat ca dascăli.

Unde este așadar incapacitatea preoților și protopopilor de a ocupa posturile de directori și inspectori școlari?

Sistemul de școlare confesionale aduce cu sine, ca acestia să stea și de aci încolo în fruntea școlarelor. Cu mintea mea de preot nici nu-mi pot închipui școlare confesionale, unde nu e asigurată ingerință persoanelor bisericești în afacerile lor.

Persoanele incapabile neapărat sunt și vor fi și între preoți, cum se face și la alte direcții; vor fi chiar și protopopi, cari nu mai pot inspecta școlile, cum ar trebui, din cauza bătrâneții, ori din alte cauze. Dar acestea sunt excepții.

În propunerile sale corespondentul admite, că „Inspectorul general” al școlarelor să fie referental școlar al eparhiei. Inovație introduce însă la „inspectori districtuali” (protopopii).

Fața inspectorii școlare, după rețeta ce se da, ar fi aceasta: „În fiecare tract protopopesc consistorul eparhial să denumească un „inspector districtual”, care să fie reorutat dintre cei mai probați învățători, cari au servit cel puțin 10—15 ani pe cariera de învățător confesional. . . . Acesti inspectori districtuali să fie obligați a cerceta tot la două luni fiecare școlară confesională din districtul lor. Tot la două luni să facă raport despre starea învățământului inspectorului general, iar acesta senatului școlar al consistorului. Casurile de neglijență arătate de inspectorul districtual să fie grabnic luate sub cercetare, iar cercetarea să fie condusă de însuși inspectorul general, și numai în cazuri excepționale de șeful tractual”.

Nu e vorba de o Austrie cu caracter centralist, de *Grossoestreich*, ci de o Austrie federalistă.

Politica Habsburgilor, pornită odată în această direcție, să vedem ce piedeci are de învins?

Dualismul austro-ungar, au susținut-o oameni celebri, e o creație hibridă*, care împiedică libera și fireasca dezvoltare a naționalităților din Ungaria.

Dualismul trăiește, prin folosirea celor mai drastice doctorii, în agonie, așteptând sfârșitul, moartea, pe care o aduce vântul vremii: votul universal.

Dacă acela la care îi arde casa, se face a nu înțelege că vine vântul, — cei din împrejurimi au luat dispozițiile necesare la porunca stăpânului prevăzător.

Prin incorporarea Bosniei și Herțegovinei s'a pornit europeanizarea peninsulei balcanice, punându-se totodată piatra de temelie a *trialismului*.

Federalizarea monarhiei în trei grupe mari, după caracterul etnic dominant și cu garantarea înălțurii acelor grupe și a trebuințelor firești ale grupelor mici, e în perspectivă.

Un pas mai departe dela această situație, care e evidentă prin fapte indeobște cunoscute, e mai ales că principiile *Lichtenstein* a relevat în parlamentul din Viena

*) Helfert și Schaffle au fost doi geniali miniștri austriaci, sfetnici ai M. S. Francisc Iosif I.

E acesta sistem? Rămân toate (și preoții) cum au fost, deși rămânerea preoților — zicea mai sus — „înseamnă a tăia artera principală a școlarelor confesionale”. Se face excepție cu protopopii. Și cu cine să fie înlocuiți protopopii? Cu unii dintre domni învățători!

Bine. Să vedem roadele reformei!

Domnul inspector districtual nou e, să zicem, în plină funcționare. Face din 2 în 2 luni rapoarte, cere cercetări cu grămadă. Inspectorul suprem colindă de-a binele și el prin comune. Consistorul va dicta mereu la hotărâri și pedepse . . .

Aduce mișcarea aceasta binele școlarelor confesionale române? Domnul corespondent firește zice „da”; eu, și cu mine alții, răspund „ba”.

Ori ce mișcare roade aduce, când se naște din însuflețire și din cunoașterea amănunțită și temeinică a tuturor împrejurărilor locale.

Inspectorul recomandat nu va avea nici odată putința de a face mai mult ca protopopul, care așa zicând e concreșut cu ființa organismului bisericesc și care are în mâinile sale frânele ce mână înainte aparatul întreg al tractului. Față de autoritatea morală a protopopului, noul inspector s'ar prezenta factorilor din comune într'o lumină destul de slăbuță, și nici când nu va putea scoate la cale lucruri mai însemnate, cum sunt: zidirea de edificii școlare, prestarea salarelor ș. a., cari cer jertfe materiale, în mare măsură detestate de poporul contribuente.

Alte inconveniente, drept urmări din asemenea organizare, vor fi conflictele oficioase născute din amestecarea sferei de activitate a noului inspector cu a protopopului.

Pe lângă asemenea reformă ne-am alege cu o grămadă de spese, conflicte și acte în arhiva consistorială.

Va fi salutară reforma pentru învățământ? Se poate zice, că va strica mult școlarelor.

Inspectorii de acum — protopopii — când mai bine, când mai slab, dar datorința și-au făcut-o. Au folosit după puteri cauze; și nime — afară doar de unii malconțeni — nu poate susține în conștiința sa, că doar inspectoratul lor ar fi adus stricăciunea școlarelor confesionale. Protopopii viitori, după legile evoluționiste, vor avea calificățiune din ce în ce mai superioară. Inspectarea școlarelor se va face deci din ce în ce cu mai mare cunoștință de cauză.

Voind binele școlarelor confesionale, nu trebuie să căutăm a înlocui protopopii cu alte persoane.

Ceva inconvenient în jurul inspectorii actuale recunoaștem, există. Protopopii — și ca protopopi și ca parohi actuali — peste măsură sunt îmbulziți de lucrări. Nu prea răbesc să fie și în parohii și prin tract, și să inspecteze, să conducă și cancelăria ș. a. Sosit trebuie să fie timpul, când povara lor să se distribue proporționat, împărțindu-o cu alte persoane. Calea arătată de dl „Un învățător” nu duce nici decât la desărocinare. Calea potrivită am arătat-o eu încă în 1903, când tot în acest organ — fiind vorbă de chestia inspectorilor — am cerut a *spori personalul din cancelaria protopopească*, ca să poată protopopii cerceta mai intensiv școlarele. În seria de idei propuse de mine atunci, și susținută și în tractatul de față, — poste ar avea loc și în-

vățătorii dlui corespondent. Și adeocă: în calitate de subordonat ai protopopului, ca persoane din cancelaria protopopească ar putea face și dânzii inspectie.

A sunat atunci în pustie glasul meu, și va suna poate și de data aceasta; — pentrucă este o putere mai mare ca noi toți: *sărăcia*, care nu ne lasă a face salturi în reforme, fie altcum cât de salutare pentru școlare și învățământ.

Cu acestea să fi terminat reflexiunile față de corespondent. Dator mă simt însă, înainte de încheia, să arăt unele căi, care ar duce la îmbunătățirea stărilor școlare.

Cel dintâi lucru ce trebuie accentuat, se exprimă în vorbe: *simț de datorință*. Poate fi inspectiunea școlară cât de regulată și cât de pricepută; căoi, dacă învățătorul nu are vocațiune și nu dispune de puterea îmbolditoare spirituală, îndemnurile ce se dau, cad ca sămânța din scriptură: pe pământ sterp.

Avem trebuință de inspectiune, fiind că ea este o împintinare esternă. *Unde însă nu există o însuflețire pentru carieră*, zădărnice vor fi toate trudele de inspectiune.

Eată de ce aș cere eu, ca toți învățătorii să fie apostoli ai școlarelor. Atunci inspectiunile nu ne vor face mare bătaie de cap.

Ce lipsește adesea învățătorilor? Sfătuitorul practic! *Biserica noastră n'a instituit consiliul său propriu de instrucție, care ar trebui să fie inactivat în centru, din bărbății cei mai consumați în materiile de învățământ*. Câte o anchetă *ad hoc* nu înseamnă consiliu de instrucție. Acest consiliu ar fi chemat a da direcțiune, a explica planurile de învățământ ce se dau din timp în timp, a pune la cale compunerea și editarea de manuale din toate obiectele de învățământ. Peste tot, consiliul din chestie ar fi chemat a îndrumări ce leagă teoria cu praxa vieții.

Ca pretutindeni, unde se ivesc lucruri nouă, așa și chestia școlară, mai ales în urma legii din 1907, se poate rezolva numai prin schimbul ideilor, prin explicarea cât mai temeinică a șș-ilor. Fără idei, fără discuții, nime nu poate cuprinde *miezul*. Lipsa de miez are rezultatul ce-l are și sămânța, care cade pe petriș: nu poate încolți.

S'a făcut ceva ușurare învățătorilor la aplicarea legii? — Au primit câteva circulare, li s'a comunicat legea, mai pe urmă și planul de învățământ. Altă aproape nimic.

Și fiindcă de îndrumări au trebuință învățătorii, să li se creeze — înainte de toate — *consiliul de instrucție*, care nici n'ar costa spese multe, având biserica destui bărbați de greutate prin centrele eparhiale. Sfaturile practice din consiliu ar putea folosi instrucției mai mult ca sutele de „inspectori districtuali”; și nu numai ar ușura realizarea problemelor școlare, ci ar ridica și *conștiința de sine* a învățătorilor nostri.

Instituirea „inspectorului general”, de care s'a făcut vorbă de mai multe ori și în sinodul arhidiecezan, ar avea senz numai în legătură cu consiliul permanent de instrucție, unde ca într'un cazan s'ar fierbe și destila ideile, dând slobozenie a ieși la lumină numai celor deplin luminoase și capabile de viață proprie.

Am zis.

Vasile Gan
protopop.

FOIȘOARĂ.

Lupta de rasse.

De Sfînx.

— Articol final. —

III.

După cele premise, să ne încercăm a privi în caleidoscopul configurațiunii viitoare a hartei etnice din bazenul Dunării.

Dacă Austria nu ar exista, ar trebui creată, a spus-o un mare bărbat de stat.

Un teritoriu, care din punct de vedere geografic și comercial e o țară centrală, — adăpostește atâtea popoare, dintre cari nici unul nu are puterea de a alcătui un stat, care să fie garanția păcii și liniștii.

Veleitățile de expansiune și ascendență ale unor popoare — cum am arătat în cele anterioare, că sunt *insulele* de origine *turanică*, — visurile de mari împărății ale unor mici popoare, sunt pur și simplu utopii cari vor trece cu vremea, ca toate boalele, ori prin vindecare ori prin moarte . . .

Rămâne dar ca Austria, între ale cărei cadre speciale popoarele au intrat în faza revindcărilor naționale și egalității de drept, să-și lărgească cercul de activitate, în interesul civilizațiunii și umanitarismului.

necesitatea îndrumării monarhiei în această direcțiune.

În expunerile prezente, la început am relevat, că forțele rasselor se perfecționează și prin criteriul ancestrale și prin cerceri culturale.

În această ordine de idei relevăm un eveniment în perspectivă, care ar duce monarhia noastră dela *trialism* la *quadrialism*! Cine s'ar speria de un astfel de eveniment binefăcător pentru omenire? Toate popoarele oprimate din Rusia ar cânta imn de laudă lui Dumnezeu . . .

Dar să nu ne pripim!

În America-Nordică au ținut Polonezii așezăți acolo — sângele apă nu se face! — un congres, în care au adus un conclud din 9 puncte. Punctul principal este reînființarea Poloniei.

Mijloacele: Cultura poloneză care a dat literaturii pe *Siemkiewicz*, bogăția hărniciei polonezilor din America; desegregarea apropiată a Rusiei prin mulțimea de secte, neamuri și — absolutism; și: un colț de țară, unde să fie centrul de concentrațiune a acțiunii . . .

Unde sunt Polonii acasă? În Austria (Galiția).

Această judecată logică a exasperat pe ziarul „*Az Ujszy*”, care într'o notă prizărâtă, dar amărâtă, spune că aceste veleități sunt imposibilități. Cu „politica orientală” a contelui *Tisza* nu cadrează;

— dar sociologia spune, că împlinirea vremii a sosit și fiecare se va putea valida în cadrele și cu mijloacele proprii, fără a stăpâni și oprima, ci fiind toți de o potrivă sub căma părintească, care va avea să țină echilibrul înafară și înlăuntru.

Atunci lupta de rasse se va preface în — pace.

Vorbe înțelepte.

Cinci lucruri sunt nefolositoare, când nu sunt însoțite de alte cinci: cuvântul fără de ispravă, bogățiile fără de chiverniseală, știința fără năravuri bune, milostenia fără gând bun și viața fără sănătate.

Nu este sărac cel ce n'are tată, ci acela ce n'are învățătură și bună creștere.

Frumusețea cuvântului stă în vorba scurtă.

Două lucruri sunt nedespărțite de minciună: multele fegăduinți și multele priceini.

Păzește-te de omul cel mare după ce-l vei amăgi, și de cel nebun după ce-l vei batjocori, și de cel înțelept după ce-l vei păgubi și de cel rău după ce vei face prieteșug cu dânsul.

NOUȚĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorocii din Caraș-Severin pe lângă suma din trecut de 14.809 cor. 57 fileri au mai intrat următoarele sume: Dela Hondol (Deva) 39 cor. 30 fil. Muncel și filia Valea-Șesei 16 cor. 8 fil. Sartaș 23 cor. 32 fil. Curtuiș (Dej) 20 cor. 42 fil. Berința 10 cor. Cornățel (Sibiu) 22 cor. 80 fil. Șulumberg 40 cor. Orăștie 210 cor. 16 fil. Sibiu Suburbial-Iosefin 55 cor. 66 fil. Zizin 14 cor. 58 fil. Mărgineni 40 cor. 80 fil. Malomfalău 30 cor. 50 fil. Chirpăr 5 cor. Suciul-de-jos 11 cor. Dumbrava (Reghin) 36 cor. 76 fil. Hațeg 219 cor. 40 fil. Dobârlău 11 cor. 8 fil. Runc (Lupșa) 22 cor. Zlaști 28 cor. Alțina 20 c., Societatea „Crucea roșie” din România încă 85 cor. 55 fil. Boșorod 36 cor. 10 fil. Tâmpa (Deva) 19 c. 82 fil. Sighișoara 96 cor. Cristești 7 cor. 14 fil. Mada și Stăuini 12 c. 20 fil. Alun 30 cor. 50 fileri. Ioan Rafiroiu, Cernatul-infer. 5 cor. Voruloc 32 cor. Ioan Stănilă, Bulzești-de-jos 4 cor. Teline (Sighiș.) 32 fil. Hendorf 13 cor. 78 fil. Ioan Pop, par., Brădești 5 cor. Curtuiș (Cet. de p.) 20 cor. 10 fil. Herman (Brașov) 123 cor. 20 fileri. Ocoliușmic (Lupșa) 16 cor. 10 fil. 1416 c. 35 fileri. La olaltă 16.225 coroane 92 fil.

Intâlnire de monarhi. Se anunță din Viena, că în anul acesta va avea loc o întâlnire între țarul rușilor și monarhul nostru. Dorița suveranului rusesc este, ca să-și exprime în persoană felicitările cu prilejul, când domniitorul nostru împlinește vârsta 80 de ani. La întvederea suveranilor nu vor fi de față miniștri de externe Izvolski și Aehrenthal.

Poporațiunea Ungariei. Biroul de statistică generală a publicat o lucrare despre mișcarea populației în Ungaria pe anii 1900—1908. Conform acestor date maghiarii s-au înmulțit cu 9 și ceva la sută iar naționalitățile nemaghiare numai cu 8 la sută. Se mai arată, ca o mare parte de rușii, germanii și slovacii s-au maghiarizat; contopirea românilor este însă atât de neînsemnată, încât nu se poate observa.

Congresul de pace. În primele 5 zile din August s-au întrunit în Stockholm membrii congresului de pace al 18-lea. Între lucrările mai însemnate ale congresiștilor sunt: Secțiunea învățământului public a propus, ca fiecare națiune să introducă în școli instrucția despre cruțarea animalelor; școlarii să fie deprinși la gingașie și delicatete și să se ferească de a maltrata animalele. În prima ședință publică, ținută în 2 August, a vorbit și onusoul amic al Românilor contele de Gubernatis, profesor universitar și senator roman. Contele a ținut o conferință despre „Roma și pacea”, arătând că și Roma antică a avut instituțiile de pace (crucea roșie ș. a.), ce se găsesc astăzi la popoare civilizate. A mai vorbit și profesorul din Lipsa, W. Oswald, rostind o prelegere despre „Cultură și pace”, pornind dela ideea că istoria universală dovedește, cum trebuie neapărat să se nimicească orice stat, care se întemeiază pe război: a căzut Sparta, a căzut împărăția lui Attila, a lui Tamerlan, s'a nimicit imperiul roman, iar în timp mai nou s'a prăbușit un alt imperiu alcătuit tot pe bază militară: imperiul lui Napoleon cel Mare. Numai pacea, zice profesorul, poate asigura viitorul unui stat. Congresiștii au fost primiți și la curtea regală, și au fost sărbătoriți pretutindeni cu însoțire. Viitorul congres de pace se va ține în 1911 la Roma.

Alegere de paroh. În Gurarului, fruntașă comună din tractul Săliștei, a fost ales Daminec în 25 Iulie a. c. de paroh cu unanimitate de voturi absolventul de teologie, tinărul Ioan Manta, fiul vrednicului paroh de acolo cu același nume.

Dăruire. Dl. Ioan Oncescu, notar pens. în Sebeșul săsesc, a dăruit în amintirea soției sale repozate 50 cor. pentru fundațiunea „Șaguna” a bisericii din acest oraș. Dumnezeu să primească jertfa aceasta, și pe repozata să o odihnească cu dreptii! Sebeș, în Aug. 1910. S. Medean, protopop.

Decorat. Maiestatea Sa Monarhul nostru a conferit dlui *Francisc Szalai*, arhitect în Sibiu, crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif.

Mulțămite. Marelui și neîntrecutului nostru mecenat *Vasile de Stroescu* îi aduc pe această cale, în numele celor nenorociți prin foc din comuna Gurarului, cu profundă recunoștință cele mai adânci mulțămiri pentru suma donată de 500 coroane. Dumnezeu milei și al bunătății va ști să răsplătească după vrednicie faptele neprețioase ale acestui nobil binefăcător. Gurarului în 26 Iulie v. 1910. *Ioan Manta*, paroh ort. român.

Necrolog. Primum următoarele: Nemiloasa moarte a răpit din viață în floarea etății, abea de 36 de ani, pe preotul *Vasile Miclea*, din Lunca, tractul Lupșa, după un scurt și greu morb. Inmormântarea rămășițelor pământești ale răposatului a fost în 25 Iulie a. c. Actul funebrel a fost îndeplinit prin P. Oa. domn protopop Vasile Gan, asistat de următorii preoți: Nestor Manciu, Vasile Rusdea, Vasile Bumbăuț, Simion Vasinea, Romul Gombos și Ioan German. Răposatul a lăsat în adâncă jale iubita-i soție, părinții, precum și parohia pe care o păstorise numai 2 ani cu o adevărată râvnă de duhovnic. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! a. s.

Alegere de învățător. În Sălcina de sus a fost alegere de învățător în 25 l. c. A fost ales *Ioan Hașu*.

† Văd. Maria Hango născ. Marchiș în etate de 69 ani, după lungi și grele suferințe, împărățită cu Sf. Taine, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului Vineri în 5 Aug. n. 1910. Osemintele neuitatei în Domnul adormit s'au așezat spre odihnă veșnică în cimitirul bisericii ort. rom. din Magoagea lângă soțul seu Ioan și pruncii lor George, Petru, Maria și Ioan, în 7. August n. 1910 la 10 ore înainte de amiază, iar Sf. Liturghie și parastasul pentru odihna sufletului ei s'a celebrat a treia zi după înmormântare la 8 ore dimineața în biserica amintită. O deplâng fiii: Gavriil Hango spiritual la penitențiarul reg. ung. din Gherla, Georgiu Hango econom, Dr. Valeriu Hango cand. de avocat, Ion Hango cand. de profesor, și numeroși consăngeni. Odihnească în pace!

Grindină. Din comuna Miheș, tractul Turda, ni se scrie: În ziua de 5 August Vineri pe la 5 ore după amiez s'a descărat o grindină atât de mare asupra comunei noastre Miheș, încât a distrus totul întregă roada de pe câmp: ocuroz, grâu de primăvară și ovăș etc. Arborii au fost rupți și vilele nimicite cu totul, — așa încât numai pământ negru se vede în tot hotarul. Oamenii sunt desperați la culme.

Internat pentru meseriași. După trei ani de muncă grea, societatea meseriașilor români din Cernăuți și-a realizat o arzătoare dorință: a pus în 31 Iulie 1910 piatra fundamentală a internatului pentru meseriași români din Cernăuți și suburbii. Actul solemn a fost împreunat cu o înălțătoare serbare, la care a participat reprezentantul guvernului și un distins public.

Cavour. În 10 August se împlinește o sută de ani dela nașterea marelui om de stat italian Contele de *Cavour*, numit „Bismarck al Italiei”. Cavour (1810—1861) a fost, cum se știe, factorul de căpetenie al unificării Italiei. Se fac mari pregătiri pentru a serbători memoria celui ce a creat uniunea Italiei de astăzi.

Practicant de farmacie. În farmacia din Săliște (Szellstye), comit. Sibiu, află aplicare imediată un absolvent de 6—8 cl. gimn. ca practicant. Ofertele să se trimită farmacistului *Victor Pop* în Săliște.

La fondul Dr. D. P. Barciann pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al „Reuniunii meseriașilor sibiieni” au mai dăruit: Nicolae Iencu, paroh (Teline), soția sa Maria n. Babeș, copiii lor Ilarion, paroh (Mucundorf), Filaret, saloner (America), Andreiu, învățător (Roades), Sever, econ. (Teline), Nicolae, învățător (Valendorf), Emilia căs. Drăguș (Mucundorf), Maria căs. Hântău (Teline), Elena și Lucreția, june, fecesare câte 20 bani; Adam Tudor, învăț. (Arpașul super.), 50 bani; George Taflan, inv. penz. (Becean), soția sa Ludovica n. Bărsanu și copiii lor Romul, omersant, Valer, sodal croitor (Paris), cictor, sodal lăcătuș, Ionel, sodal compa Vr și Silvia; nora lor Silvia R. Taflancto Trimbiteș și nepoata lor Silvia, fecared n. te 20 bani și Vic. Tordășianu, erezient, că 10 bani.

Una-alta. Confrății arădani găsesc de cuviință a ne acuza, în „Tribuna” nr. 157, că stricăm limba românească, deoarece am folosit într'un număr trecut al ziarului nostru cuvântul „pre” în loc de pe. Sfătoșenia, în cazul acesta, era de prisos: Confrății n'au decât să caute în orice dicționar românesc, vechi și nou, și vor găsi cuvintele *pre* și *preste* alături de *pe* și *peste*. Cam greu vor găsi însă pe „Bucureștiului”, pe „va ține” (și va pute, va vede?), „va apare” și alte mahalagisme adoptate de tinerii confrăți, cari doresc să se răboiască cu „directorul”, cu „corectorul”, cu „revisorul”, poate și cu personalul culegător, dela organul nostru, — vinovați pentru întrebuițarea vorbe „pre”. Viteji confrăți, și pace!

Prima linie de călătorie prin aer. În Lucerna, Svițera, s'a așezat planul de circulație cu baloanele în jurul munților Rigi sau Pilatus și îndărăt. Prețul e de 200 de cor. pe un ceas și de 300 pe două. Daminec în 24 Iulie a avut loc începutul. Balonul „Astra I.” a făcut călătorie în jurul lacului celor patru cantoane. Motorul e de 110 cai putere. În gondola erau opt călători. Hala a costat 300.000 de cor.

Țigări cu foc. Conform legii, chibriturile în Germania sunt supuse unei taxe. Industrișii germani însă au găsit un mod ingenios de a păcăli ministerul de finanțe, făcând ca fumătorii în Germania să fie dispensați de a cumpăra chibrituri. Țigările și țigaretetele sunt provăzute la vârf cu o substanță foarte ușor de aprins prin frecare de orice lucru, chiar și pe vreme de vânt. Aceste țigări sunt foarte căutate de vânzătorii, soldați, precum în genere de toți aceia cari lucrează și se află mai mult în aer liber.

Se caută agenți și voiajori, pe lângă o proviziune mare, pentru vânzare de obloane dela firma Simon Schillinger & Co. Fabrică de obloane în Budapesta, str. Gróf Zichy Jenő 16, unde trebuie adreșate ofertele și comăndele.

La Apollo-Bioscop, în Piața Hermann, urmează reprezentațiile în fiecare zi. Programa este bogată și instructivă, cu vederi interesante și adeseori hazlii. Începutul reprezentațiilor este la 7 și la 8^{1/2} ore seara.

Mulțămite.

Celor ce au luat parte la nemărginita noastră durere, tuturor prietenilor și cunoscuților, cari din tristul incident al trecerii la cele veșnice a iubitei noastre fice și soție, *Mărioara Nicolescu* căsăt. *Petra* și-au exprimat condolențele în persoană sau în scris, precilor și învățătorilor slugitori, li se aduc și pe această cale sincere mulțămiri. Mesterhăza-Ibănești în 24/VII 1910. *Alexandru Nicolescu* și *Octavian Petra*, parohi.

Dela Reuniunea femeilor române din Mediaș.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur” în acest an se va ține în 21 August st. nou la oarele 3 după amiază în hotelul „Schützen” din Mediaș cu următorul

Program:

1. Deschiderea ședinței.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală până în prezent.
3. Raportul casarierului.
4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Propunerea comitetului oătră adunarea generală pentru împărțirea a 2/3-a parte din venitele fondului Reuniunii în scopul creșterii fetițelor de la școlălele române din Mediaș și jur.
6. Constituirea comitetului Reuniunii conform §-lui 6 punct a) al statutului Reuniunii și a membrilor de consiliu.
7. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri și încasarea taxelor.
8. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al adunării.
9. Eventuale propuneri.

La această adunare sunt invitate a participa toate femeile de români din Mediaș și jur, și în deosebi doamnele membre fondatoare și ordinare, precum și toți sprinjitorii intereselor de progres al acestei Reuniuni.

Din ședința comitetului „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur”, ținută la 9 Iulie 1910.

Maria Moldovan
presidentă

Maria Neșca
secretară

Din public.*)

Mulțămite publice.

Reuniunea femeilor române ort. din Petroșeni a aranjat în Iulie a. c. o petrecere împreună cu dans, cu care ocaziune următorii domni au binevoit a servi ou supratexe benevole:

Direcțiunea minelor de cărbuni Șalgatorjan 10 cor., Dr. N. Olariu, avocat 8 cor. 80 fil., P. Nicolaevici și T. Bianchi, câte 7 cor. 60 fil., P. Todea, M. Boldizsár, câte 2 cor. 60 fil., P. Haiduc 3 cor., N. Todea 2 cor. 80 fil., M. Bogdan 5 cor., M. Furca 2 cor. 40 fil., L. Marosi, I. Tămaș, N. Vanc, com., T. Muntean, câte 2 cor., I. Paulinicher, C. Kovács, N. N., câte 1 cor. 80 fil., N. Crainic, T. Rațiu, câte 1 cor. 60 fil., I. Radu, A. Dalzuffa, S. Bogdan, S. Lörincz, câte 1 cor., B. Boeriu 1 cor. 40 fil., S. Sirb și A. Petrașca, câte 1 cor. 20 fil., M. Supola, G. Stanciu, câte 80 fil., I. Marnai, S. Moga, F. Todea, O. Vutka, A. Bogdan, A. Stanca, C. Sintea, G. Maldacher, G. Tomița, G. Văsărhelyi, Nedessifrabil, N. Sattan, N. Popp, câte 60 fil., S. Polinger 40 fil.

Venitul curat e de 90 cor., din care sumă o parte s'a trimis pentru nenorocii din Caraș-Severin, iar cealaltă parte rămâne în proprietatea Reuniunii pentru înfrumusețarea (pictura) bisericii din Petroșeni. Mulțămim și pe calea aceasta sus numiților domni pentru obolul dat cu scop nobil și sfânt.

Petroșeni, la 2 August n. 1910.

Petru Iacob
notar.

Ioana Stanca
prezidentă.

În urma apelului primăriei comunale din Gurarului au binevoit a contribui la ajutorarea celor rămași fără adăpost ou ocaziunea focului întâmplat în 20 Iulie a. c. următorii:

Banca „Brădetul” din Orlat 300 cor., banca „Poporul” din Săliște, Dr. Beu din Sibiu, câte 10 cor. Din Gurarului: Nicolae Comaniciu 60 cor., Aurel Decei 30 cor., Ioan Manta, preot, Ilie Petru Brad, câte 20 cor., Emil Stoica 11 cor., Ioan Ivan, Vasile Conțiu, primar, Ioan Tristiu, câte 10 cor., Ioan Ciontea 6 cor., Carol Schuller, Nicolae Hanzu, inv., câte 5 cor., Ioana Tristiu, Dumitru Milea, P. Ciontea, câte 4 cor., Petru Berbeșcu, Dum. George, Ioan Manta, Ioan D. Brad, Vasile Demian, Radu Gligorea, Petru Hanzu, Mih. Fleischer, Petru Toma, Petru Conțiu, Ioan Cătoiu, Buour Căndea, Coman Gligor, Ion R. Căndea, Vasile Arsenie, Pavel Popa, Petru Găță, Iulius Honzalec, Dum. Bărză, câte 2 cor., Ioan Iacob, Brad 1 cor. 50 fil., Soră Căpățînă 1 cor. 40 fil. Mai mulți inși au contribuit câte o coroană și sub o cor. De tot 711 cor. 60 fil.

Banii după încheierea colectei vor fi împărțiți celor nenorociți.

Primăria comunală.

La fondul pentru repararea bisericii ort. rom. din Sitabuzău (Treiscaune) au binevoit a contribui următorii marinoși domni și doamne:

Preotul Constantin n. Proca și dna, preotul Ioan Nan și doamna, câte 10 c., Iosif Renghea, inv 1 cor. 20 fileri, Ioan Nan, inv. 60 fil., D. Soiu, teol. abs. 40 fil., Victor Nan, octavan, George Popp, Ioan Dobrescu, epitrop, Ioan Dobrescu, junior, câte 40 fil., Ioan Nan, cassar la „Râșnovana”, George Butnar, cantor, G. Proca, George Stăniloiu, Elena Stăniloiu, câte 1 cor., Nicolae Patron 2 cor., Ghiță Renghea, Vasile Dobrescu, Ioan Ducariu, comerciant, Dumitru Dobrescu, George Brezeanu, câte 1 cor., Dumitru Crețu, Irimie Scurtu, câte 50 fileri, Dumitru Rădăcină, Susana Nan, văduva Reveica Vulcănean, Vasile și Ana Ilie, N. N., câte 1 cor. Stefan Proca 50 fileri, George și Maria Marcu 2 cor., Maria Modroiu 1 cor., toți din Râșnov.

Alexandru Bocuș, inv. Hăghig, Nagy Károlin, câte 1 cor., Firma Antonio di Demetrio din Triest 5 cor., Nicolae Stamatia, director de fabrică 3 cor., Gazda Gábor, notar comunal, Biró István, câte 5 cor., Nagy Erzsike, poștarică, N. N. (Vamabuzău), câte 3 cor., Ioan Petcu, fabricant de lumini în Brașov 10 cor., Antoniu de Moosonyi de Foen, prin secretarul său 20 cor., Indig Samu, comerc. 2 cor., doamna Ana Lăcătuș 1 cor. Total suma de 104 cor. 80 fil. în litere unasută patru cor. optzeci fileri.

Pentru aceste prețioase contribuiri primească onorații donatori adâncă mulțămite, iar bunul Dzeu să le răsplătească fapta creștinească dia mila și darul său din belșug.

Sitabuzău, 20 Iulie 1910.

Din încredințarea epitropiei parohiale:

Ioan Coman
preot capelan.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 496/1910

[285] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Pottingani** să scrie concurs repetit, a treia oară, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele cuprinse în coala B pentru întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial și cu prealabila încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zaranului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Ad. 636/1910.

[286] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III-a **Mărgineni**, lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt toate venitele stolare fasonate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiterial al Făgărașului, instruite cu documentele recerute și concurenții au să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Făgăraș, în 23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

3234-1910 főszoig. sz. (283) 1-2

Pályázati hirdetés.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó Resnár községben elhalálozás utján üresedésbe jött segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, a kik ezen évi 1000 kor. fizetéssel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. toz. 6. §. illetve az 1900 évi XX. toz. 3. §. ban megkivánt minősítést és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a nagydisznódi járási főszoigabíróhoz f. évi augusztus 29-ig délután 5 óráig bezárólag adják be.

A román nyelvnek szóban és írásban bírása feltétlenül szükséges.

A választás kitűzése iránt később fogok intézkedni.

Nagydisznód, 1910 évi augusztus hó 4.

Dr. Miclea sk.
főszoigabíró h. t.

Nr. 183/910.

[259] 3-3

Concurs.

La școalele centrale gr. or. române din Brașov sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“:

a) La gimnaziu un post de profesor pentru catedra de matematică și fizică.

b) La școala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de maghiară și germană.

c) La școalele primare gr. or. rom., șase posturi de învățători.

Concurenții își vor adresa petițiunile lor Eforiei școlare și le vor însoți de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religie gr. orientală.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical.

4. Pentru concurenții de sub a) și b) diploma de profesor conform art. de lege XXX. din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru școalele comerciale din 1895, s'au întrucât nu ar avea încă diploma cel puțin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutul. Pentru concurenții de sub c) atestat de calificare învățătoresc eventual și alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreună cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele de sub a) și b):

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor., pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar anual de 1800

cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual pentru cei dela gimnaziu de 2400 cor., iar pentru cei dela școala comercială superioară de 2800 cor. anual cinci ovinovenii de câte 200 cor. și bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, se urcă tot din cinci în cinci ani cu câte 100 cor. până la suma maximală de 800 cor.

II. Pentru cele de sub c):

Salar anual de 1400 cor., șase ovinovenii à 200 cor. și bani de cvartir 420 cor. anual.

Brașov, din ședința Eforiei școlare ținută la 7 Iulie 1910.

Romulus Dogar
secretar.

Dr. V. Saftu
prezident.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Agostin** (Agostonfalva) protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 cor. și anume 700 cor. dela biserică și din repartitie de 5% după darea directă și 300 cor. din fondul cultural al arhidiecezei; locuință în edificiul școlii și 1/3 parte din venitul cantoral, care se înmulțește cu 20 cor. din banii bisericii; și lemnele de foc necesare. Învățătorul este obligat a providea și instrucțiunea de repartitie, a cânta într-o strană în zile de Duminecă și sârbătoare, a învăța pe copii și copilele de școală cântările dela sf. liturgie și a le cânta cu ei în biserică.

Concurenții să și trimită cererile cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiterial, și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, pentru a cânta și a se cunoaște cu poporul.

Cohalm, în 18 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

(274) 2-3

Nr. 405/1910.

(262) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Preșmer**, un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutor, ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Învățătorul e dator să funcționeze și ca cantor și să formeze cu elevii de școală cor., cu care se cânte în biserică Dumineca și sârbătoarea.

2. **Cârpeniș**, (filia parohiei Preșmer) un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume: din repartitie pe popor 266 cor. — dela comuna politică Preșmer 334 cor. — și restul din ajutor, ce se va cere dela stat.

Învățătorul ales va avea să provadă și cantoratul fără altă remunerație specială.

3. **Brașov-Stupini**, un post de învățător cu salar de 1200 cor. și anume 757-42 cor. ajutor dela stat, 342-58 din cassa bisericii și 100 cor. din venitele cantorale. Cvartir în edificiul școlii. Grădină și st. de lemne, din cari se va încălzi și școala. Învățătorul ales e dator să provadă și serviciul de cantor alternativ cu celalalt învățător și e dator să instrueze și elevii din școala de repartitie. Preferenții vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să formeze și să conducă cor.

4. **Târlungeni**, un post cu salar de 1000 cor. — și anume: 400 cor. din repartitie pe popor, 200 cor. dela cantoral iar restul se va cere dela stat. Cvartir corăspunzător și 1/4 jugăr pământ în natură.

Învățătorul ales e dator să provadă și cantoratul fără altă remunerație.

Ceice dorec a ocupa unul din aceste posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sârbători în biserică spre a se prezenta poporului și spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești având aleși să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat. Cele intrate după termen, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 9 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Nr. 301/910.

[266] 2-3

Licitațiune.

Comuna bisericească **Molomfaleu** (Molomfalva), protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan cu datul 22 Iunie a. c. Nr. 6647 Bis. 1910 dă în întreprindere repararea bisericii prin licitațiune publică minuendă, care se va ținea la **9/22 August a. c.** la 9 ore a. m. în casa parohială din Molomfalău.

Prețul de strigare e: 1689-04 cor. în care sumă e cuprins și întreg materialul.

Cei-ce dorec a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul protopresbiterial gr. or. din Murăș-Oșorhei.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Murăș-Oșorhei, 12/25 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 352/1910 of. ppr.

[271] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a din **Libotin**, protopresbiteratul Cetății de piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan dto 9 Februarie a. c. Nr. 1282 Bis. prin aceasta să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții să și substearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subserisul oficiu protopresbiterial până la termenul indicat, având, cu observarea dispozițiilor din §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Lăpușul-unguresc, Magyarlăpos, 11/25 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiterial al tractului Cetatea de peatră.

Vasile Duma
protopop.

Ad Nr. pp. 777/910.

[267] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlile confesionale din jos numitele comune se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Bedeciu**, salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat; cvartir liber în edificiul școlii, 8 m² lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.

2. **Călata-mare**, postul al II-lea de învățător cu salar de 1000 cor. din care 200 cor. dela popor și 800 întregire dela stat, bani de cvartir și pentru grădină.

3. **Muntele rece**, cu salar de 1000 cor. din care 600 dela popor și 400 cor. întregire dela stat, cvartir liber în edificiul școlii, grădină în mărime recerută și lemne de foc.

4. **Nadișul român**, cu salar de 1000 cor. din care 400 cor. dela popor și 600 cor. întregire dela stat, cvartir liber în edificiul școlii, pentru grădină 20 cor. și pentru lemne 8 cor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne în termenul fixat suplicele de concurs instruite în senzul normelor în vigoare subsemnatului, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică din respectiva parohie spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 10 Iulie 1910 st. v.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

rugare.

De oarece nenorocitul meu fiu **Corneliu** medicinist, are mania de a umbla fără nici un scop pe sate și orașe, molestand pe cunoscuții săi, mă văd îndemnată a mă ruga de toți cunoscuții, ca intrând la careva să aibă bunătațe a-l îndruma acasă, eventual să mă avizeze despre ubicațiunea lui, ca să-l aduc acasă, unde are toate cele de trebuință.

Cluj, 4 August 1910 st. n.

Văd. Ana Roșescu
protopopeasă.

(281) 2-2

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „**Lumina**“ publică concurs pentru un **post de practicant**.

Reflectanții au să-și înainteze rugărilor scrise cu mâna proprie până la 15 August st. n., dovedind prin atestat că au absolvat școala comercială superioară și cunosc limba română, maghiară și germană.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciu militar împlinit și cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor., pentru cei cu praxă 1200 cor., plătit în rate lunare anticipative.

Alesul e dator să-și ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iunie 1910.

(261) 3-3

Direcțiunea.**Pivnița de închiriat.**

Cassa de păstrare în **Mercurea** societate pe acții dă în chirie cu 1 Octomvrie a. c. pe 3 sau 6 ani pivnița sa pentru vin ce să află în **Mercurea** (Erdély Szerdahely) în curtea institutului împreună cu 33 buți. Buțile su mărime diferită între 2000-4000 litre. Minimul chiriei e 1000 cor. la an.

Doritorii de a reflecta au să-și înainteze ofertele în scris până în 20 August a. c. st. nou.

[270] 3-3

Direcțiunea.**Post de practicant la Librărie.**

Se caută un **practicant** la Librăria arhidiecezană. Cei cu clase gimnaziale sau reale vor fi preferiți. Cererile de primire scrise cu mâna proprie să se adreseze până la 31 August nou a. c. Comisiunei administrative a Librăriei și Tipografiei arhidiecezane din Sibiiu.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billoth“ lângă Sprudel.

(387) 50-

Ușurință

copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht

căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea.

(190 a) 3-5

